

מסורת הש"ס

(א) [נעיל ית.], (ב) ר"מ מ"ח, (ג) לעיל ח., (ד) ר"מ מ"ח, (ה) [נחליאל חולין קמא.], (ו) [ועיין מוס' מה' לז' ד"ה סי']

רבינו חננאל

ורחינן, לא בחדיא זימנא וכו', והא משונה היא, (דשחז) [ורשרן] ביה בזרני פ"י בגזן שהיו זרעונין בכלי, והכניס העוף ראשו בתוכו ואכל, שאינה משונה אלא כך דרכו. בעי רב אשי, צרורות כי אורחיהו הא חצי קיימי' לן היל' חצי נזק. יש שניר בצרורות ואם ישנה לא יתחייב אלא חצי שלחצי הנזק שהוא רביעי לכל הנזק, או אין שינוי. ועלתה בחיקו. וכן בעא עוד רב אשי כח כחו לסומכוס דאמי' צרורות נזק שלם מוקים לה בכחון והא דגמירא גז' ליה' צרורות חצי נזק גז' הוא גמיר היל' דא ומוקים לה בכח כחו או דילמ' לא גמיר היל', ועלתה גז' זו בחיקו. פ"י כח כחו, בגזן שהיה פרה מהלכת ונתנה צורו מתחת רגליה ושברה כלם, זה כחה. אבל אם נתו עוד שבר מן הכלי ונפל על כלי אחר ושברו, זו היא כחו כחו. פסי'. היתה מבעטת או שהיו צרורות וכו'. איבעיא להו מתני' היכי פירושא, היתה מבעטת והזיקה בבעיטה דהיא תולדה דקדן, וצרורות כי אורחיהה, ובחרייהו חצי נזק ורבנן היא, או דילמ' היתה מבעטת והזיקה בבעיטה שהיא תולדה דקדן, אינמי צרורות בבעיטה חצי נזק. הא צרורות כי אורחיהו נזק שלם, ומתני' (רבנן) [סומכוס] היא. ת"ש מסיפא דמתני', דרסה על כלי ושברו ונפל על כלי אחר ושברו, על הראשון משלם נזק שלם ועל האחרון חצי נזק. ואי סומכוס, מי אית ליה חצי נזק. פ"י דרסה על כלי ושברו, קיימי' לן רגל ברשות הניזק נזק שלם. אבל אם נתו מכח דריסתה השבר ההוא ונפל על כלי אחר ושברו, דהיינו צרורות כי אורחיהה, חצי נזק. ש"מ מתני' רבנן היא, דלסומכוס לית ליה חצי נזק. ובי תימ' הא דתני דרסה, לאו דרסה על הכלי ממש אלא דרסה על אבן והלכה ונפלה האבן מכח דריסתה על כלי ושברו, ויעוד נתו שבר מן הכלי בעת שבירתו ונפל על כלי אחר ושברו, שנמצא הכלי הכי, היתה מבעטת והזיקה בבעיטה וצרורות כי אורחיהה, בתרייהו חצי נזק. הא צרורות מחמת

משונה הוא.

הסרנגול שאין דרכו לתקוע בכלי: **ושדו זיה** בזרני.

שיס זרעים בכלי דאורחיה להכניס ראשו בתוכו ולאכול וכיון דאורחיה לאכול אורחיה נמי לנעוק: **יש שנוי לנזרוסם** לרביע נזק.

לרבינן דפליגי אסומכוס ואמרי

היכא דשינה זהן כגון צעטה צרגלה ומחמת ציעוט התיזה לזרורות ושגרה

כלים מי חשיז שנוי והוי כחם ומשלם

רביע נזק דהא אהעדלתן חצי נזק

הלכך תמומן רביע נזק: או אין

שנוי לשלם רביע דלעולם חצי נזק

שאלן תמות והעדאה זהס דלא

אשכחן חס דמשלם צליר מפלגא:

מכלל דאין שנוי. דאי יש שנוי

לרביע הוי ח"נ להעדלתן ואמאי

אטריכא לרצא למיבצי ודאי אין

העדאה לשלם נזק שלם דהא

תמות רביע נזק והעדאה חצי נזק:

ומשני רב אשי **דלמא רצא אס סמלי**

לומר קאמר. ותרוייהו מספקי ליה

והכי קא מצעיף ליה יש שנוי או

אין שנוי ואס תמאי לומר אין שנוי

וזו היא דז תמותו יש העדאה לתמות

זו או אין העדאה: **מי גמיר הלכה**.

למשה מסקינ דחצי נזק לזרורות

ומוקים לה בכח כחו או לא גמיר:

והזיקה צנעיטא. צלא לזרורות

ותולדה דקדן היא: **ס"ש**. דקמני

סיפא דמתני': **דרסה על הכלים**

כו'. מדחייב לזרורות חצי נזק ש"מ

מתני' לאו סומכוס היא: **ראשון**

לספוס. אותו כלי שנשבר מחמת

התזם שביר כלים שדרסה עליו קרי

ראשון ואע"ג לזרורות נינהו משלם

נזק שלם דסומכוס היא: **אחרון**

אחרון לספוס. כגון שמאותו כלי

שנשבר ע"י לזרורות התזו שצרים

ושצרו כלי שלישי דהוי כח כחו

ומש"ה משלם חצי נזק: **ספשוט**.

צעיא דרב אשי: **רב אשי רבינן**

מוקי לה. והן צעיא דבעי רב אשי

לעיל יש שנוי לזרורות או אין שנוי

אהא תמנימין צעי לה והכי קצעי

היתה מצעטת כו': **היספ מהלכת**.

צחצר הניזק מלאה לזרורות וא"א

שלא תהא מנתנת כו': **אורחיה**

הוא. וכזרורות דעלמא הוא ומשלם

ח"נ: או **דלמא הספא מיהא**

מחמס ציעוט הוא. וא"ת יש שנוי

ללזרורות לרביע נזק הא רביע נזק

משלמת: לישנא אחרינא **אורחיה**

הוא. ולזרורות נינהו ותולדה דרגל

אפילו אייעד צציעוט והתיזה הא לא

משלם אלא חצי נזק דהא צלאו הכי

הואי מנתזה או דלמא מחמת ציעוט

שלם דכיון דמשונה הוא הוי תולדה

דקדן. מפי המור"ה אצל הראשון

עיקר: **לקדן מדמינן ליה**. הואיל

ז' (וצעיטה) וחייבת ח"נ כי קרן: או

דלמא. כל לזרורות כי אורחיהו תולדה דרגל נינהו ופטור צרה"ר. כי אורחיה והלכו לזרורות צרשות הניזק

ושצרו כלים: **הנחה יש כאן**. בתמיה.

כלומר פטור הואיל ועקירה הואי במקום פטור: והזיקה צרה"ר. חייבת. אי אמרת צשלמא

לזרורות כי אורחיהו לקדן מדמינן להו לחייב צרה"ר כי קרן דהא דמי לקדן דמשלמת חצי נזק כי קרן ואע"ג דקרן משונה הוא

ולזרורות אורחה הוא הלכך צרשות הרצים חייבת חצי נזק אלא לדידך דאמרת כל לזרורות כי אורחיה לרצא דהתם נזק שלם ולזרורות חצי נזק

אמאי תני צרה"ר חייב: **על הראשון פטור**. דרגל הוי ועל האחרון חייב מאי כו': והא"ר

ובהא קמיפלאגי מר סבר יש העדאה ומר סבר

אין העדאה לא בחד זמנא ובפלוגתא דסומכוס

ורבנן קמיפלגי והא משונה הוא א"דאית ביה

בזרני בעי רב אשי יש שנוי לצרורות לרביע

נזק או א"אין שנוי לצרורות לרביע נזק תפשוט

ליה מדרבא דבעי רבא יש העדאה לצרורות

או אין העדאה לצרורות מכלל דאין שנוי

דלמא רבא אם תמצוי לומר קאמר אם

תמצוי לומר אין שנוי יש העדאה או אין

העדאה תיקו^ב בעי רב אשי כח כחו לסומכוס

ככחו דמי או לא מי גמיר הלכה ומוקי לה

בכח כחו או דלמא לא גמיר הלכה כלל

תיקו: היתה מבעטת או שהיו צרורות מנתזין

מתחת רגליה ושברה את הכלים משלם חצי

נזק: איבעיא להו היכי קאמר היתה מבעטת

והזיקה בביעוטה או צרורות כאורחיהו

משלם חצי נזק ורבנן היא או דלמא היתה

מבעטת והזיקה בביעוטה או צרורות מחמת

ביעוט משלם חצי נזק הא כי אורחיה משלם

נזק שלם ומני סומכוס היא ת"ש מסיפא

דרסה על הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי

אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם ועל

האחרון חצי נזק ואי סומכוס מי אית ליה חצי

להתזה ושאני ליה לסומכוס בין כחו לכח כחו

אלא הא דבעי רב אשי כח כחו לסומכוס

ככחו דמי או לאו ככחו דמי תפשוט ליה

דלאו ככחו דמי רב אשי ברבנן מוקי לה

ובעי לה הכי היתה מבעטת והזיקה בביעוטה

או צרורות כאורחיהו חצי נזק הא מחמת

ביעוט רביע נזק ויש שנוי יאו דלמא היתה מבעטת והזיקה בביעוטה או

צרורות מחמת ביעוט חצי נזק ואין שנוי תיקו: בעי מיניה רבי אבא בר

ממל מרבי אמי ואמרי לה מרבי חייא בר אבא היתה מהלכת במקום שאי

אפשר לה אלא אם כן מנתזת ובעטה והתיזה והזיקה מהו כיון דאי אפשר לה

אורחיה הוא או דלמא השתא מיהא מחמת ביעוט קמנתזה צרורות י תיקו:

בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא היתה מהלכת ברה"ר^ב (ובעטה) והתיזה והזיקה

מהו לקדן מדמינן ליה וחייבת או דלמא תולדה דרגל הוא ופטורה אמר ליה

המסתברא תולדה דרגל הוא התיזה ברה"ר והזיקה ברה"י מהו א"ל עקירה אין

כאן הנחה יש כאן איתיביה היתה מהלכת בדרך והתיזה בין ברה"י בין ברה"ר

חייב מאי לאו התיזה ברשות הרבים והזיקה ברה"ר לא י התיזה ברה"ר והזיקה

ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן א"ל הדרי בי איתיביה^ב דרסה על

הכלי ושברתו ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נזק שלם

ועל האחרון משלם חצי נזק ותני עלה במה דברים אמורים ברשות

הניזק אבל ברה"ר על הראשון פטורה ועל האחרון חייבת מאי לאו התיזה

ברשות הרבים והזיקה ברשות הרבים לא התיזה ברשות הרבים והזיקה

ברה"י והאמרת עקירה אין כאן הנחה יש כאן אמר ליה הדרי בי איני

והאמר

דלמא. כל לזרורות כי אורחיהו תולדה דרגל נינהו ופטור צרה"ר. כי אורחיה והלכו לזרורות צרשות הניזק

ושצרו כלים: **הנחה יש כאן**. בתמיה.

כלומר פטור הואיל ועקירה הואי במקום פטור: והזיקה צרה"ר. חייבת. אי אמרת צשלמא

לזרורות כי אורחיהו לקדן מדמינן להו לחייב צרה"ר כי קרן דהא דמי לקדן דמשלמת חצי נזק כי קרן ואע"ג דקרן משונה הוא

ולזרורות אורחה הוא הלכך צרשות הרצים חייבת חצי נזק אלא לדידך דאמרת כל לזרורות כי אורחיה לרגל מדמינן להו משום דהוי תולדה

דקדן. מפי המור"ה אצל הראשון עיקר: **על הראשון פטור**. דרגל הוי ועל האחרון חייב מאי כו': והא"ר

ובהא קמיפלאגי. תימה מנליה דפליגי דלמא רמי צר יחזקאל

דאייעד ואמרי צי רב צדלא אייעד וי"ל דא"כ מאי קמ"ל

אמרי צי רב ואין לתמוה היכי פליג אצרייתא דסתם אמרי צי רב

משמיה דרב ורב תנא ופליג א"נ משום דלא מיתני צי ר' חייא ור'

אושעיא לא מותצינן מיניה תיובתא^א: **וכי תימא ראשון אהתיזה**. ואע"ג

דלא שייך לפרש הכי צרייתא

דלנקמן דתמי עלה צד"א צרשות

הניזק אצל צרה"ר על הראשון פטור

ועל האחרון חייב ואי ראשון להתזה

כך יכול להיות ראשון להתזה או

צרשות הניזק או צרה"ר כמו שני

להתזה מכל מקום תמנימין חצי

רבי אשי ברבנן מוקי דה ובעי דה

הבי. הוה מצי למימר דלמ"ל

קאמר את"ל לאו ככחו דמי תמנימין

רצנן היא או סומכוס היא אלא

עדיפא ליה למיבצי ציט שנוי ואין

שנוי ונראה דצעיא דלעיל לא היתה

אלא אי תמנימין איירי צלזרורות כי

אורחיה או ע"י שנוי ותו לא והש"ס

הוסקי מדעתו רצנן היא או סומכוס

היא ורב אשי מפרש דאיצעיא להו

אי יש שנוי לרביע או אין שנוי וכה"ג

איכא פ' המקצל (צ"מ דף קיב. ושס

ד"ה אומן) גבי צעיא דרב שטת דקצנן

עוצר צצל תלין או אין עוצר שהוסקי

הש"ס לומר אומן קויה צצצח כלי

כו' ורב שטת שאלו סתם וצהגזול קמא

(לקמן דף קט. ושס ד"ה צצחא) מוכח

דמיירי צצליחא דלגרתא^א:

במקום שאי אפשר דה אלא

א"ב וכו'. אין לפרש

דאיירי צרה"ר ומיבעיא ליה דלס

אורחיה פטור מידי דהוה ארגל מדלא

קאמר היתה מהלכת צרשות הרצים

כמו צצעיא דצקמון ופ"ה עיקר:

אצל

יט.

עין משפט
נר מצוה

יח א מיי' פ"ב מהל' מוקי

ממון הל' ט י וע' בהשגות ובמ"מ סמג עשין

סו טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ט:

יט ב ג ד מיי' פ"ב מהל' מוקי ממון הלכה ו סמג

עשין סו טוש"ע ח"מ סימן שז סעיף ו ח:

כ ה מיי' שס הל' ה ועיין בהשגות ובמ"מ טוש"ע

שס סעיף ג: **בא ו** מיי' שס הלכה ד

טוש"ע שס סעיף ד:

רבינו חננאל (המשיך)

ביעוט, חצוי שלחצי

שהוא רביע שלוקו ויש

שינוי לצרורות, וכל דין

משונה לשלם חצי מה

שמשלם כדרכה, או דילמ'

היתה מבעטת כו'. ועלתה

בחיקו. בעי ר' אבא בר

ממל היתה מהלכת במקום

אפשר לה

[אלא] אם כן מנתזת

(ובעיטה)

והתיזה מהו. כיון דלא

איפשר לסנויי אלא אם כן

מנתזת, אורחה הוא ורגל

ברשות הנזק נזק שלם

משלם. או דילמ' השתא

מיהא ביעוט נתון, ועלמה

בחיקו. וכל הני שמעתיא

דסלקא להו בחיקו, קיימי'

לן דממונא לקולא ולא

מפקינן. בעי ר' ירמיה מר'

זירא היתה מהלכת ברשות

הרבים והתיזה מהו. לקדן

מדמינן ליה וחייב לשלם

פטורה. אמ' ליה תולדה

דרגל היא. פשט ליה כרבא

דאמ' בריש פירקין קמא

צרורות תולדה (דרגל) הן

ופטורה ברשות הרבים.

תוב בעא, הותזה ברשות

הרבים והלך הצרור והזיק

ברשות היחיד מהו. אמ'

ליה עקירה אין כאן הנחה

יש כאן. כלומ', במקום

העקירה רשות הרבים היא

ופטורה, וכיון שאין חייב

על העקירה בהנחה לא

איכפת לן היכא היא.

ואותיב עליה והודר ביה,

ואמ' ליה הדרי בי, ש"מ.

</